

Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας.

Εἰς τὴν Ὑπερένδοξον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Γέννησιν.

Πηγή: (Αγίου) Νικολάου Καβάσιλα, **Η Θεομήτωρ** (Τρεῖς Θεομητορικές Ὁμιλίες).

Κείμενο, μετάφραση, εἰσαγωγή, σχόλια: Παν. Νέλλας, Σειρά «Ἐπὶ τὰς Πηγάς»,

ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας ©, Ἀθήναι 1995.

Ἄς ἐπικαλεσθοῦμε πρὶν ἀπὸ ὅλα ἐδῶ τὸ Θεό, ὄχι γιὰ νὰ ἐπιτύχουμε μία ἔκφραση λόγου ἀντάξια πρὸς τὰ πράγματα καὶ κατάλληλη γιὰ τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ -αὐτὸ ξεπερνάει ἐντελῶς τὶς ἀνθρώπινες ἐλπίδες- ἀλλὰ γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ φέρουμε κατὰ κάποιον τρόπο καὶ ὅσο μᾶς εἶναι δυνατὸν τὸ λόγο σὲ τέρμα καὶ νὰ μὴν ὑστερήσουμε πάρα πολὺ ἀπὸ τοὺς πολλούς, ποῦ ἔχουν μιλήσει σχετικὰ πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς. Κι ἀκόμη, πρᾶγμα ποῦ εἶναι πολὺ σπουδαιότερο, γιὰ νὰ ὠφεληθοῦμε κάπως ἀπὸ τὸ ζῆλο καὶ νὰ κερδίσουμε ἕνα κάποιον ἀγιασμὸ ἀπὸ τὴν ὁμιλία, σὰν νὰ τελοῦμε κάποιαν ἱερὴ τελετὴ. Τὰ εὐχομαι δὲ αὐτὰ τὰ πράγματα, γιὰτὶ πιστεύω ὅτι μὲ αὐτὰ περισσότερο ἀπὸ ὅτιδήποτε ἄλλο τιμᾶται ἡ ὑμνουμένη καὶ ὅτι πρὶν ἀπὸ ὅλα θέλει γιὰ τοὺς ὑμνητὲς τῆς τὸ ὄφελος τῆς ψυχῆς. Αὐτὸ τὸ ὄφελος ζητεῖ πρᾶγματι καὶ διὰ μέσου ἐκείνων μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς εὐεργετεῖ καὶ διὰ μέσου ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἐμᾶς σὰν ἀνταπόδοση γιὰ ὅ,τι μᾶς χαρίζει. Ἔπειτα οἱ πραγματικὰ μακάριοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν μὲ τὸ λόγο τοὺς χάριν κοινῆς ὠφελείας σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ τὸ κοινὸ ἀγαθὸ, νομίζω ὅτι δὲν ἔκαμαν λόγο γιὰ τὴν Παρθένο συμπτωματικὰ οὔτε τὴν ὑμνησαν ἀπλῶς σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς Ῥητορικῆς, ἀλλὰ ὅσο τὸ δυνατό λαμπρότερα καὶ μὲ ὑπερβολικὴ ἀφοσίωση καὶ συναίσθηση ὀφειλόμενου χρέους. Γιὰτὶ δὲν εἶναι βέβαια λογικὸ τὸ νὰ μὴν ὑμνήση κανεὶς καθόλου τοὺς κοινούς εὐεργέτες ἢ νὰ τοὺς ἀντιπαρέλθῃ μὲ λίγα ἀπλῶς λόγια, αὐτοὺς ποῦ, κι ἂν ὀλόκληρο τὸ σύμπαν ἔψαλλε μὲ μία φωνή, δὲν θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ἐγκωμιάσῃ ὅσο ἔπρεπε.

Ἄν ἀκόμη οἱ ἐργάτες ἐνὸς ἔργου εἶναι φυσικὸ νὰ συμβαδίζουν καὶ νὰ ταιριάζουν πλήρως πρὸς αὐτὸ κι ἂν ὁ Κύριος τοῦ ἔργου γνωρίζῃ καλά, σὰν σοφὸς ποῦ εἶναι, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πράττῳνται καὶ δὲν δυσκολεύεται καθόλου, σὰν ἰσχυρὸς, στὴν πραγματοποίησή τους, ποῖο πλῆθος ἐγκωμίων δὲν εἶναι μπροστά σου μικρὸ, ὦ μακάριο Ζεῦγος; Γιὰτὶ σεῖς ἀξιωθήκατε νὰ χρησιμοποιηθῆτε ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὸ καλύτερο καὶ μεγαλύτερο, τὸ παραδοξότερο καὶ τὸ κοινωφελέστερο ἔργο ὅλων τῶν αἰώνων θέλω νὰ πῶ δηλαδὴ στὸ νὰ περιβληθῇ ὁ Θεὸς τὴν ἀνθρώπινη σάρκα καὶ νὰ γεννηθῇ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους παίρνοντας ἀπὸ σᾶς τὴ μητέρα!

2. Γιὰτὶ, ὅπως ἀκριβῶς οἱ συμφορὲς καὶ τὰ σκάνδαλα συμβαίνουν κατ' ἀνάγκη στὴ ζωὴ μας, ὁ Κύριος ὁμως εἶπε «ἀλλοίμονο σὲ ἐκεῖνον ποῦ τὰ προξενεῖ», παρόμοια, ἐνῶ ὅλοι ὅσοι ὑπῆρξαν βοηθοὶ τοῦ ἀνθρώπινου γένους εἶναι ἀγαθοὶ καὶ δικαιοῦνται νὰ ἀπολαμβάνουν τὶς γενικὲς τιμές, ἀπὸ ὅλους ἐσεῖς εἴσθε οἱ ἄριστοι καὶ οἱ ἀξιώτεροι γιὰ ἐπαίνους καὶ τιμές. Καὶ τόσο πολὺ ὑπερέχετε ἀπὸ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς νομοθέτες καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ ὅλους ὅσους ἔχουν κατὰ ὅποιονδήποτε τρόπο ἀγωνισθῇ γιὰ τοὺς συνανθρώπους τους, ὅσο τὰ δικά τους κατορθώματα εἶναι ἀνάρμοστο ἀκόμη καὶ νὰ συγκρίνωνται μὲ τὶς εὐλογίες ποῦ χάρις σ' ἐσᾶς ἦρθαν στοὺς ἀνθρώπους. Γιὰτὶ, ἂν γιὰ νὰ διατηρηθῇ στοὺς ἀνθρώπους ἡ φθαρτὴ αὐτὴ ζωὴ καὶ νὰ διασωθῇ μέσα σὲ λίγα σώματα ἡ κοινὴ ἀνθρώπινη φύση μένοντας πάνω ἀπὸ τὴν κοινὴ καταστροφὴ, διαλέχθη μετὰ τῶν τότε ἀνθρώπων ὁ πιὸ δίκαιος (ὁ Νῶε): ἂν ἐπίσης γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Ἑβραίων χρειάσθηκε ἕνας καθόλου τυχαῖος στρατηγός, τιμήθηκε δὲ μ' αὐτὴ τὴν τιμὴ ὁ Μωυσῆς, γιὰτὶ ἀκριβῶς αὐτὸς μετὰ τῶν συγχρόνων του, ἀφοῦ γύμνασε τὴν ψυχὴ του πρὸς κάθε ἀρετὴ, μπόρεσε νὰ ἰδῇ μὲ ἰδιαίτερο τρόπο τὸ Θεὸ καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴ φωνὴ του· κι ἂν ἀκόμη γιὰ τὴν ἀνάκτηση τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἦταν ἀρκετὸς ὁ περίφημος Ἰησοῦς (τοῦ Ναυῆ) καὶ τέλος πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Ἀβραὰμ ἔλαβε σὰν βραβεῖο τῆς εὐσεβείας του τὸ νὰ γίνῃ πατριάρχης ἐνὸς ἔθνους ποῦ γνώριζε νὰ σέβεται τὸ Θεό·

ἂν δηλαδὴ γενικὰ δὲν ὑπάρχει εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος ποὺ νὰ μὴν εἶχε προηγουμένως καταστήσει τὴν ψυχὴ του σύμφωνη καὶ σύμμετρη πρὸς τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἔγινε αἰτία νὰ ἔρθουν καὶ στοὺς ἄλλους, πόσο σπουδαίους εἶναι λογικὸ νὰ θεωρήσουμε τοὺς διακόνους ἐκείνους, ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Θεὸς σὰν ὄργανα τῆς φιλανθρωπίας του ἢ συνεργάτες του ἢ ὅπως ἀλλοιῶς πρέπει καλύτερα νὰ τοὺς ἀποκαλέσουμε, ὅταν θέλησε νὰ καταθέσει στὸν κόσμον αὐτὴ τὴν ὑπέροχη χάρι, ὅταν δηλαδὴ ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ λυτρωθῇ ἡ οἰκουμένη ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν δαιμόνων, νὰ εἰσαχθῇ στὴ ζωὴ τῶν θνητῶν ἡ ἀθανασία, νὰ φυτευθῇ στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀγγελικὴ ζωὴ καὶ γενικὰ νὰ ἐνωθῇ ὁ οὐρανὸς μετὰ τὴ γῆ;

Γιατὶ εἶναι φανερὸ ὅτι τὴν ὀργή, τὸ θυμὸ καὶ τὴ θλίψη, ποὺ ἔπρεπε νὰ ὑποστοῦν οἱ κακοί, τὰ ἔστειλε ὁ Θεὸς μετὰ ἀγγέλους κακοῦς, ἐνῶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἔδωσε μετὰ τοὺς ἀγαθοὺς. Ἔτσι καὶ τὶς μεγαλύτερες ἀπὸ ὅλες τὶς δωρεὰς τὶς ἐπραγματοποίησε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους διὰ μέσου ἐκείνων ποὺ ἦσαν ἀπὸ κάθε ἄποψη οἱ ἄριστοι. Καὶ ἀπὸ τὸ Μωυσῆ λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὸν Νῶε καὶ ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ καὶ ἀπὸ ὄλους ἐκείνους, διὰ μέσου τῶν ὁποίων τὸ ἀνθρώπινο γένος καρπώθηκε τὰ ὠφέλιμα πράγματα, ἐσεῖς ὑπήρξατε πολὺ πιὸ δίκαιοι καὶ πιὸ πιστοὶ τηρητὲς τῶν νόμων καὶ πιὸ ἀγαπητοὶ στὸ Θεό. Γιατὶ τὸ γεγονὸς ὅτι μπορέσατε νὰ πραγματοποιήσετε τόσο μεγάλα πράγματα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τιμηθήκατε ἐξ αἰτίας τους μετὰ τόσο ἀξιοθαύμαστη τιμὴ, εἶναι λαμπρὴ ἀπόδειξις ὅτι εἴσθε περισσότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους ἀγαπητοὶ στὸ Θεό. Κι αὐτὸ πάλι τὸ τελευταῖο ἀποδεικνύει καθαρὰ ὅτι τηρήσατε τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ περισσότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους κι ὅτι τοὺς ξεπεράσατε ὄλους στὴν ἀρετὴ. Κι ἂν ἐξ ἄλλου εἶναι πρέπον νὰ ἀποκαλέσουμε καρπὸ δικό σας τὴ μακαρία Παρθένο -καὶ «ἀπὸ τοὺς καρπούς του, λέγει ὁ Κύριος, γνωρίζεται ὁ καθένας»- ποιὸς καρπὸς θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ θεωρηθῇ μεγαλύτερος, ἀφοῦ δὲν ἦταν ἓνα ἀπλὸ γέννημα τῆς φύσεως τὸ τέκνο σας, ἀλλὰ ὑπῆρξε ἔργο τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀρετῆς σας; Γιατὶ βέβαια ἡ φύση ἦταν ἀνίκανη νὰ παραγάγῃ ἓνα τόσο ὑπέροχο καρπὸ, πρᾶγμα ποὺ ἐξ ὀλοκλήρου παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸ Θεό. Εἶναι δὲ φανερὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἀκολούθησε τὶς προσευχὰς σας κι ὅτι πάλι ἡ προσευχὴ σας πῆρε τὴ δύναμή της ἀπὸ τὴν ἀρετὴ σας. Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἀπόγονοι ποὺ κάνουν τοὺς γεννήτορες εὐτυχεῖς εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ, φανερῶναι ὅτι ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν δώρων ἀποδεικνύεται ἡ ἀγιότης αὐτῶν ποὺ τὰ ἔλαβαν, ἀκριβῶς ὅπως ἀπὸ τὸ στεφάνι εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μου δυνατὸ νὰ καταλάβουμε τὸν ἀθλητὴ. Γιατὶ μετὰ κανέναν τρόπο βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι προσωπολήπτης ὁ Θεός, αὐτὸς ποὺ ὅλα τὰ πράγματα «τὰ μετράει μετὰ ἀκριβοδίκαια μέτρα καὶ σταθμά».

3. Ἐξ ἄλλου, ὅπως ἡ χάρις εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ συμπλήρωμα τοῦ νόμου καὶ ὅπως, καθὼς γνωρίζουμε, τὰ νέα εἶναι πάντοτε καρποὶ τῶν παλαιῶν, -δὲν εἶναι δὲ ποτὲ δυνατόν νὰ δώσῃ καρπὸ κάτι ποὺ δὲν εἶναι τέλειο- εἶναι φανερὸ ὅτι θρέψατε μετὰ τὴ ζωὴ σας καὶ καταστήσατε τέλειο τὸ φυτό τοῦ νόμου. Γιατὶ ἀλλοιῶς δὲν θὰ μπορούσατε ἀσφαλῶς νὰ φέρετε στὸν κόσμον τὸν καρπὸ τοῦ νόμου, τὸν θησαυρὸ τῆς χάριτος, τὴν Παρθένο. Ἀλλὰ εἶναι ἀκόμη γεγονὸς ὅτι ἀξιῶνται νὰ δέχεται μεγάλες εὐεργεσίες ἀπὸ τὸ δίκαιο Θεὸ ἐκεῖνος ποὺ ἐπιμελήθηκε ὅπως ἔπρεπε τὶς μικρές. **Πῶς λοιπὸν ἐπομένως δὲν εἶναι λαμπρὴ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι τηρήσατε ἐξ ὀλοκλήρου τὸ νόμο κι ὅτι σεβασθήκατε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου τὸ γεγονὸς ὅτι ἐσεῖς μόνοι ἀξιοθήκατε νὰ φέρετε στὸν κόσμον- ἢ, ἀκόμη περισσότερο, νὰ δημιουργήσετε- τὴν ἀληθινὴ Σκηνὴ τοῦ Θεοῦ, μπροστὰ στὴν ὁποία ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου εἶναι τόσο μικρὴ, ὥστε νὰ μὴν ἀποτελῇ παρὰ μία εἰκόνα τῆς μόνο καὶ μία σκιά;** Γιατὶ βέβαια δὲν θὰ μπορούσατε νὰ γίνετε ἄξιοι τῶν μεγαλυτέρων, ἂν δὲν ἀποδίδατε τὴν ἀξία ποὺ ἔπρεπε στὰ μικρότερα. Κι οὔτε θὰ ἦταν δυνατόν νὰ λάβετε τὴν ἀλήθεια, ἂν ἀδιαφορούσατε γιὰ τὴν προτύπωσή της.

Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Σωτὴρας, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ φέρῃ στὴν ἀνθρωπότητα τὸν καινὸ νόμο ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόσῃ προηγουμένως σ' ὅλη του τὴν πληρότητα τὸν παλαιό, παρόμοια κι ἐσεῖς, ποὺ βρεθήκατε στὰ πρόθυρα τοῦ καινοῦ νόμου κι εἶχατε προπαρασκευασθῆ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ ναοῦ τῆς χάριτος, ἦταν ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ γίνετε προηγουμένως ἀκριβεῖς τηρητὲς

του νόμου. Γιατί ή χάρη είναι τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου. Καὶ πῶς βέβαια θὰ μπορούσατε νὰ προσθέσετε ὅ,τι ἔλειπε, ὅταν δὲν εἶχατε οἱ ἴδιοι ἀνταποκριθῆ σ' αὐτὸ ποῦ ὑπῆρχε; Πῶς θὰ μπορούσατε νὰ βάλετε τὴ στέγη τοῦ νόμου, ἂν προηγουμένως δὲν εἶχατε οἰκοδομήσει καλὰ ὀλόκληρη τὴν οἰκία; Ἡ πονηρία τῶν Ἑβραίων ἔγινε φανερὸ πόσο μεγάλη ὑπῆρξε ἀπὸ τὸ ὅτι ἐξαφάνισαν τὸ νόμο καὶ καταθρυμμάτισαν τὶς πλάκες, στὶς ὁποῖες ἦταν γραμμένος, ἀφοῦ γιὰ τὸ Μωυσῆ δὲν ἦταν βέβαια ἀνεκτὸ νὰ ἐμπιστευθῆ σὲ αὐτιὰ μεθυσμένων ἐκεῖνα ποῦ αὐτὸς ἀξιώθηκε νὰ δεχθῆ μὲ νηφάλια σκέψη, νηστεία καὶ κόπους πολλούς. Ἀντίθετα, τὸ γεγονὸς ὅτι σεῖς ἀναδείξατε τὴν Παρθένο, τὸ ὅτι δημιουργήσατε τὸ ζωντανὸ ἐκεῖνο βιβλίον, τὸ ὁποῖο δὲν περιεῖχε ἀπλῶς τὸν νόμο, ἀλλὰ τὸ νομοθέτη τὸν ἴδιο, εἶναι τρανὴ ἀπόδειξη τῆς ὑπέροχης ἀρετῆς σας. Καὶ ἐνηστεύσατε καὶ ἀκούσατε, ἀφοῦ προσευχηθήκατε, ὅπως ὁ Μωυσῆς τὴ θεία φωνή. Δὲν ἐπιτύχατε ὁμως ἀπλῶς ὅ,τι ἐκεῖνος, ἀλλὰ, ἐνῶ ἐκεῖνος πέτυχε νὰ πάρῃ μὲ τὶς προσευχὰς τοῦ νόμου ποῦ ἔπαυσε νὰ ἰσχύῃ μετὰ ἀπὸ λίγο, ἐσεῖς ἐπιτύχατε τὸ αἷμα ποῦ ἴδρυσε καὶ σφράγισε τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὸ αἷμα ποῦ ἔκαμε δικό του ὁ Θεὸς καὶ «εἰσῆλθε» μὲ αὐτὸ «εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος, λύτρωσιν εὐράμενος αἰωνίαν», ὅπως λέγει ὁ Παῦλος.

4. Τί λοιπὸν ὑπάρχει ἀγιώτερο ἀπὸ τὰ στόματα ποῦ μπόρεσαν νὰ ὑψώσουν πρὸς τὸ Θεὸ τέτοια φωνή; Τί εἶναι ἴσο με τὶς εὐχὰς ἐκεῖνες, ποῦ προσευχήθηκαν τόσο ἀποτελεσματικά; Ἀπὸ ποιὲς θυσίαι δὲν εἶναι πιὸ ἀγαπητὲς αὐτὲς οἱ ψυχὰς στὸ Θεό; Ἀπὸ ποῖα θυσιαστήρια δὲν εἶναι πιὸ ἱερέες; Γιατὶ ἦταν ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴ τὴ ρίζα καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἢ μητέρα τοῦ Θεοῦ νὰ λάβῃ τὸ πνευματικὸ σῶμα της; νὰ γεννηθῆ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνους ποῦ ἦταν περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους οἰκεῖοι στὸ Θεὸ καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς προσευχῆς. Ἐπρεπε δηλαδὴ ἐκείνη ἢ ὁποῖα συνένωσε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ Θεό, διαλύοντας τὸ μῖσος ποῦ ὑπῆρχε μεταξὺ τους, κι ἄνοιξε στὶς προσευχὰς τῶν ἀνθρώπων τὸ δρόμο γιὰ τὸν οὐρανὸ, γκρεμίζοντας τὸ διαχωριστικὸ τεῖχος, νὰ ἔρθῃ στὴ ζωὴ χρησιμοποιώντας τὶς κατάλληλες βάσεις καὶ ἀφετηρίες: Κι ἂν συνέβησαν τὰ ἴδια καὶ σὲ ἄλλους καὶ γεννήθηκαν σὰν καρπὸς προσευχῆς -εἴτε πρὶν ἀπὸ αὐτὴ εἴτε κατόπιν- εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ Παρθένος δὲν εἶναι ἢ αἰτία μόνο σὲ ὅσους ἦρθαν μετὰ ἀπὸ αὐτὴν, ἀλλὰ ἔχοντας ἀνοίξει τὸ θησαυρὸ τῶν χαρίτων γιὰ ὅλους, αὐτὴ εἶναι ἐκείνη στὴν ὁποῖα ἀναφέρονται καὶ στὴν ὁποῖα ὁδηγοῦν καὶ τὰ προηγούμενα. Γιατὶ κι ὅ,τι καλὸ ὑπῆρχε πρὶν, ἀπὸ ἐκεῖ προερχόταν: εἴτε ὅπως προέρχεται ἀπὸ τὸ σῶμα ἢ σκιά, παίρνοντας ἀπὸ αὐτὸ τὴ μορφή καὶ τὸ σχῆμα -ἐπειδὴ τὰ γεγονότα τῆς Παλαιᾶς μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο σχετίζονται πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης- εἴτε γιατί ἡ Παρθένος ἦταν τὸ κοινὸ κόσμημα ὅλων καὶ πρὶν ἀκόμη ἔρθῃ στὴ ζωὴ, γιατί ὁ Θεὸς μὲ τὶς τιμὲς ποῦ ἔκανε στὸ γένος ἀπὸ μακριὰ τὴν μητέρα του κοσμοῦσε.

Ἐπομένως, δὲν συνέβησαν ὅλα αὐτὰ καθόλου -οὔτε κατὰ τὸ ἐλάχιστο- μὲ τὸν ἴδιο τρόπο σ' ἐκεῖνους καὶ στὴν Πάναγνη, ἀλλὰ ὑπάρχει μεταξὺ τους ἢ σχέση ποῦ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὴ σκιά καὶ στὴν ἀλήθεια, στὸ ἀποτύπωμα καὶ στὰ ἴδια τὰ πράγματα. Ὅπως ἀκριβῶς ὑπῆρχε καὶ στοὺς παλαιούς- πρὶν ἀπὸ τὸ μεγάλο Θῦμα- αἷμα ποῦ καθάριζε τὶς ἁμαρτίες, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα τόση διαφορὰ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς δυὸ θυσίαι, ὅση εἶναι καὶ ἡ ὁμοιότης τους στὶς μορφὰς καὶ τὰ ὀνόματα. Καὶ στὶς δυὸ προσφέρεται πράγματι θυσία μὲ αἷμα γιὰ ἄφεση ἁμαρτιῶν. Τὸ ἴδιο συμβαίνει ἀκριβῶς καὶ ἐδῶ. Ἐτσι ἡ Παρθένος εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸ ἀληθινὸ κατόρθωμα προσευχῆς ἀγίας -ποῦ δὲν εἶχε τίποτε τὸ ἀνεπιθύμητο- καὶ ἡ μόνη ποῦ ὑπῆρξε δῶρο τοῦ Θεοῦ ἄξιο καὶ γιὰ νὰ τὸ δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ γιὰ νὰ τὸ λάβουν αὐτοὶ ποῦ τὸ ζήτησαν. Γιατὶ ὅ,τι εἶχε ἡ Παρθένος ταίριαζε καὶ στὸ χέρι ποῦ ἔδινε καὶ στὸ χέρι ποῦ λάβαινε.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἦταν ἐπόμενο στὴ γέννηση τῆς Πανάγνου νὰ μὴν μπορῆ τίποτε νὰ εἰσφέρει ἢ φύση, ἀλλὰ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου αὐτὸς ποῦ προσκλήθηκε. Ἦταν ἐπόμενο, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τὴ φύση, νὰ δημιουργήσῃ ὁ Θεὸς τὴ Μακαρία, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι, κατὰ τρόπον ἄμεσο, ὅπως τὸν πρῶτο ἄνθρωπο. Ἐπειδὴ βέβαια πολὺ κανονικὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν εἶναι πρῶτος ἄνθρωπος ἡ Παρθένος, αὐτὴ ποῦ πρῶτη καὶ μόνη φανέρωσε τὴν ἀνθρώπινη φύση. Κι αὐτὸ ἔχει ὡς ἐξῆς.

5. Ανάμεσα στα πολλά δώρα που ο Θεός έχει ήδη δώσει στους ανθρώπους ή επρόκειτο να δώσει, σαν βραβεία στον άγωνα για την τήρηση των πρώτων, εκείνο που περισσότερο από όλα δημιουργεί τον άνθρωπο, ή συγκεκριαλαίωση όλων, είναι το να αγαπά με τρόπο καθαρό το Θεό, το να ζή έλλογα, το να κυριαρχή τα πάθη του και να είναι σ' αυτόν άγνωστη και ή παραμικρή άμαρτία. Τη δύναμη δε που χρειάζεται για να ζοϋμε κατ' αυτόν τον τρόπο και να είμαστε άνωτεροι και άπόλυτα καθαροί από κάθε κακία την έβαλε ο Θεός μέσα μας την ώρα της δημιουργίας, ώστε στην αρχή μεν να υπερνικοϋμε την άμαρτία όχι χωρίς κόπους, αλλά με άγωνα, άφοϋ δε παρουσιάσουμε και αξιοποιήσουμε μέχρι τέλους όλες τις δικές μας δυνατότητες, να σταματοϋν τότε οί κόποι και να είμαστε άγαθοί και να μένουμε άναμάρτητοι χωρίς άγώνες, έχοντας έπιτύχει και αύτη την άφθαρσία τοϋ σώματος.

Γιατι άλλωως, το να μην είναι ο άνθρωπος κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργημένος, δεν θα ήταν βέβαια πράγμα λογικό. Γιατί, αν τόσο πολϋ έκλινε προς την άμαρτία ή φύση μας, ώστε μολονότι άγωνιζόμαστε με όλα τα μέσα έναντίον της, να μη μπορούμε να μείνουμε έντελως καθαροί από τα τραύματά της και το κακό ήταν μ' αυτόν τον τρόπο μέσα μας άμετακίνητο, θα ήμαστε πριν απ' όλα χειρότεροι κι απ' αυτά τα άλογα ζώα, στα όποια δεν υπάρχει τίποτε το κακό. Έξ άλλου θα ήταν άδύνατον να μην κατηγορήσουμε σ' αύτη την περίπτωση το Δημιουργό, τόσο ως μη έξ ολοκλήρου άγαθό και ως αίτιο κακών, όσο και ως μη δικαιοκρίτη πάντοτε άφοϋ ζητεί από μας αύτα που δεν κατέθεσε στη φύση μας και κρίνοντάς μας άπαιτεί άνταπόδοση για όλες τις άμαρτίες, μολονότι ο ίδιος δεν ώπλισε τον άνθρωπο έναντίον όλων.

Άν πάλι μας είχε συνδέσει από την αρχή με τις καλές πράξεις, έτσι ώστε να είμαστε άγαθοί χωρίς οί ίδιοι να έχουμε άγωνισθή στο παραμικρό, θα ήταν άσφαλως άδύνατο να ήμαστε μ' αυτόν τον τρόπο άληθινά άγαθοί, άφοϋ δεν θα είχαμε τρέξει οί ίδιοι με τη θέλησή μας προς το καλό και την άρετή, αλλά θα είχαμε παρασυρθή και ύποσθη μάλλον παρά ενεργήσει το άγαθό. Έπειτα πως θα χρησιμοποιούσαμε την έλευθερία της βουλήσεως, την όποια έλάβαμε για να διαφέρουμε από τα ζώα, που οδηγοϋνται από τα φυσικά ένστικτα και βαδίζοντας, μόνοι οί άνθρωποι, με τη θέλησή μας να έχουμε την έλευθερία σαν άφορμή έπαίνων και στεφάνων; Έξ άλλου οϋτε προς το Θεό οϋτε προς τις χάριτες με τις όποίες αύτος προίκισε την ανθρώπινη φύση θα ταίριαζε το να μην καταπαϋουν κάποτε οί άγώνες για την άρετή, αλλά να έχη άφεθη ο άνθρωπος να παλεύη άτέλειωτα, να μη γνωρίζη δηλαδή ποτέ κανένα τέρμα στους άγώνες. Γιατι σ' αύτη την περίπτωση τίποτε δεν θα ήταν άθλιώτερο από τον άνθρωπο, άφοϋ κάθετι άλλο έχει το σκοπό στον όποϊον οδηγείται και το τέρμα στο όποϊο πρέπει να καταλήξη.

Γι' αυτό είναι άπόλυτη άνάγκη να πιστεύουμε ότι ο Θεός έναπέθεσε στη φύση μας δύναμη για την άντιμετώπιση κάθε άμαρτίας κι έδωσε την έντολή να μετατρέψουμε έμεις τη δύναμη σε έέργεια. Και τότε, άφοϋ με τη χρησιμοποίηση των δικών μας μέσων θα γινόμαστε με τις δυνάμεις τοϋ ίδιου μας τοϋ έαυτοϋ άγαθοί, θα πρόσθετε ο Θεός ό,τι έξαρτάται από αυτόν, θα ολοκλήρωνε έτσι μέσα μας τον άγαθό άνθρωπο και θα κατέπαυαν οί άγώνες και ή σπουδή. Γιατι σε τί άλλο χρειαζόμαστε τους άγώνες παρά στο να προφυλαγώμαστε, όσο ή άρετή είναι άκόμη μέσα μας άτελής, από το κακό που μας περιβάλλει και να μη στεκώμαστε πολϋ μακριά από τις άρετές που βρίσκονται άπέναντί μας; Ένω τότε, όταν ο Θεός, το τελειότατο άγαθό, γίνη έξ ολοκλήρου κύριος των έπιθυμιών μας και δεν άφήση μέσα μας τίποτε που να μην το γεμίση από τον έαυτό του, δεν θα ύπάρχη κανένας κίνδυνος και καμμιά -οϋτε ή παραμικρή- προς την άμαρτία μέσα μας ροπή.

Κατ' αυτόν τον τόσο μεγαλειώδη τρόπο ο Θεός έδημιούργησε τους ανθρώπους. Οί άνθρωποι όμως, ένω τόσο καλή έλαβαν τη φύση από το πλαστοργό εκείνο χέρι, και τόσο καλύτερη θα τη λάβαιναν, αν έμεναν πιστοί στις πρώτες δωρεές, τόσο πολϋ τη διέστρεψαν, ώστε οϋτε αύτα που είχαν διαχειρίσθηκαν και οϋτε χρησιμοποίησαν όπως έπρεπε οϋτε, πολϋ περισσότερο, μπόρεσαν να πετύχουν τα δεύτερα και πολϋ άνωτερα, εκείνα που θα λάβαιναν αν

ἀποδεικνύονταν καλοὶ οἰκονόμοι τῶν πρώτων. Καὶ ἡ δύναμη βέβαια κατὰ τῆς ἁμαρτίας ὑπῆρχε στὴ φύση καὶ βρισκόταν μέσα σὲ ὅλους, κανεὶς ὅμως δὲν τὴ μετέτρεπε σὲ ἔργο, οὔτε ὑπῆρξε κανεὶς ποὺ νὰ ἔζησε χωρὶς νὰ ἁμαρτήσῃ. Ἄλλ' ἡ ἀρρώστια ξεκινώντας ἀπὸ τὸν πρῶτο ἄνθρωπο καὶ προχωρώντας διὰ μέσου ὄλων κυριάρχησε σὲ ὅλους. Ἔμοιαζε ἔτσι νὰ εἶναι φύση μας τὸ κακό. Καὶ ἡ φυσικὴ ὁμορφία τοῦ ἀνθρώπου ἔμενε κρυμμένη κι ἦταν μέσα στὰ ἀναρίθμητα ἀνθρώπινα σώματα ὁ ἄνθρωπος ἀφανής. Γιατὶ ὅλοι ἔκαναν χρῆση τῶν πιὸ κακῶν τάσεων τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἀγαθὸ ποὺ ὑπῆρχε μέσα τῆς δὲν φαινόταν πουθενά, ἀφοῦ κανεὶς δὲν ζοῦσε σύμφωνα μὲ ἐκεῖνο.

6. Ἀλλὰ ἡ πανάμωμη Παρθένος, χωρὶς νὰ ἔχη γιὰ πόλη τῆς τὸν οὐρανό, χωρὶς νὰ ἔχη γεννηθῆ ἀπὸ τὰ οὐράνια σώματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ γῆ -ἀπὸ αὐτὸ τὸ ξεπεσμένο γένος, ποὺ ξέχασε τὴν ἴδια του τὴ φύση- καὶ κατὰ τὸν ἴδιο με ὅλους τρόπο, μόνη αὐτὴ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὄλων τῶν ἐποχῶν ἀντιστάθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος σὲ κάθε κακία. Ἀπέδωκε ἔτσι στὸ Θεὸ ἀμόλυπτη τὴν ὠραιότητα ποὺ χάρισε στὴ φύση μας καὶ χρησιμοποίησε, αὐτὴ μόνη, ὅλα τὰ ὄπλα καὶ ὅλη τὴ δύναμη ποὺ ἔβαλε μέσα μας. Μὲ τὸν ἔρωτα ποὺ εἶχε γιὰ τὸν Θεό, μὲ τὴ ρωμαλεότητα τῆς σκέψεώς της, τὴν εὐθύτητα τῆς θελήσεως καὶ τὴ μεγαλειώδη σωφροσύνη της ἔτρεψε σὲ φυγὴ κάθε ἁμαρτία κι ἔστησε τρόπαιο νίκης τέτοιο, ποὺ δὲν μπορεῖ μὲ τίποτε νὰ συγκριθῆ. Μὲ ὅλα αὐτὰ φανέρωσε τὸν ἄνθρωπο τέτοιο ποὺ ἀληθινὰ δημιουργήθηκε, φανέρωσε δὲ καὶ τὸ Θεό, τὴν ἄφατη σοφία καὶ τὴν ἀπέραντη φιλανθρωπία του.

Ἔτσι αὐτὸν ποὺ παρουσίασε ἔπειτα, ἀφοῦ τὸν περιέβαλε μὲ ἀνθρώπινο σῶμα, αἰσθητὰ στὰ μάτια ὄλων, τὸν ἀποτύπωσε καὶ τὸν εἰκόνισε προηγουμένως μὲ τὰ ἔργα τῆς ἐπάνω στὸν ἑαυτὸ της. Καὶ ἦταν δυνατὸν ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα διὰ μέσου αὐτῆς μόνης «νὰ γνωρίσουμε ἀληθινὰ τὸ Δημιουργό». Οὔτε ὁ νόμος ἀποδείχθηκε ἱκανὸς νὰ φανερώσῃ τὴ θεία χρηστότητα καὶ σοφία οὔτε οἱ γλῶσσες τῶν προφητῶν οὔτε ἡ τέχνη τοῦ Δημιουργοῦ ποὺ ἀποκαλύπτει ἡ ὄρατὴ δημιουργία οὔτε ὁ οὐρανὸς ποὺ διηγεῖται κατὰ τὸν ψαλμῶδ «δόξαν Θεοῦ» οὔτε ἀκόμη ἡ φροντίδα καὶ ἡ πρόνοια τῶν Ἀγγέλων γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος οὔτε τέλος κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ δημιουργήματα.

Γιατὶ μόνος ὁ ἄνθρωπος, ποὺ φέρει μέσα του τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν φανερωθῆ αὐθεντικὰ τέτοιος ποὺ εἶναι, χωρὶς νὰ ἔχη ἐπάνω του τίποτε τὸ νόθο, θὰ μπορούσε νὰ ἀποκαλύψῃ ἀληθινὰ τὸν ἴδιο τὸ Θεό. Ἀλλὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ὑπῆρξαν ἢ πρόκειται νὰ ὑπάρξουν, ἐκεῖνη ἡ ὁποία τὰ ἐπραγματοποίησε ὅλα αὐτὰ καὶ διεφύλαξε κατὰ τρόπο λαμπρὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση ἀνόθευτη ἀπὸ κάθε ξένο εἶναι ἡ μακαρία Παρθένος. Γιατὶ κανένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲν ἦταν «καθαρὸς ἀπὸ ρύπου», ὅπως λέγει ὁ προφήτης. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο ποὺ βρίσκεται πέρα ἀπὸ κάθε θαῦμα καὶ προξενεῖ ἔκπληξη ὄχι μόνο στοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς Ἀγγέλους καὶ ξεπερνάει κάθε ρητορικὴ ὑπερβολή: τὸ πῶς, ἐνῶ ἡ Παρθένος ἦταν μόνο ἄνθρωπος καὶ δὲν εἶχε τίποτε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, μπόρεσε νὰ διαφύγῃ, μόνη αὐτὴ, τὴν κοινὴ ἀρρώστια.

7. Πῶς τὸ μπόρεσε; Ποιοὺς λογισμοὺς χρησιμοποίησε; Ἀκόμη περισσότερο, πῶς τῆς δημιουργήθηκε ἀρχικὰ αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία καὶ θέλησε νὰ ριχθῆ σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖο κανεὶς ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους της δὲν ἀκούσθηκε ὅτι εἶχε ποτὲ κερδίσει; Ποιοὺς ὁδηγοὺς εἶχε μπροστά της; Ποιὸς τῆς ἔδωκε ἐλπίδες ὅτι θὰ νικήσῃ; Ἀπὸ ποῦ ἄντλησε τὸ ἀπαιτούμενο θάρρος; Γιατὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση ἦταν πεσμένη, εἶναι δὲ ἀπερίγραπτη ἡ φαυλότης μέσα στὴν ὁποία ζοῦσε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀνθρώπων. Λίγοι ἦσαν οἱ καλοὶ κι εἶχαν κι αὐτοὶ ἀνάγκη ἀπὸ ἐκεῖνους ποὺ θὰ τοὺς στηρίξουν. Τόσο πολὺ ἀπεῖχαν ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι χρήσιμοι στοὺς ἄλλους.

Τί λοιπὸν ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ἔδωκε τὴ νίκη στὴν Παρθένο, ἀφοῦ οὔτε ἦρθε στὴ ζωὴ πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ ἔχη λάβει φύση καθαρὴ ἀπὸ κάθε κακία, οὔτε μετὰ ἀπὸ τὸν καινὸ Ἄνθρωπο καὶ τὴν νέα κλίση καὶ δύναμη ποὺ ἔλαβαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ Αὐτόν;

Γιατί δεν θα ήταν βέβαια καθόλου παράδοξο να νικήση ο Άδამ την άμαρτία, αφού δεν υπήρχε τίποτε που να μην τον ώθη προς την αρετή και να μην τον απομακρύνει από την κακία. Είχε πράγματι για διαμονή τόπο γεμάτο από κάθε είδους τέρψη, ζωή απαλλαγμένη από κόπους, σώμα που δεν είχε δοκιμάσει φθορά, ψυχή άγευστη ακόμη από κάθε άμαρτία. Δεν είχε για γενάρχη του έναν άνθρωπο, αλλά, κατά τρόπον άμεσο, τον ίδιο το Θεό. Αυτόν γνώριζε και σαν πατέρα της φύσεως και σαν παιδαγωγό και νομοθέτη κι ήταν πλασμένος έτσι, ώστε να βρίσκεται με Αυτόν σε κάθε είδους κοινωνία και σχέση. Ήταν έπομένως φυσικό όλα αυτά να κρατούν μέσα του άσβεστη την αγάπη για το Θεό. Άν πάλι απέιχαν από κάθε κακία εκείνοι που γεννήθηκαν μετά τη χάρη και τη συμφιλίωση με το Θεό, μετά το Χριστό, το καινό Θύμα, και την έκχυση του Πνεύματος και τη μυστική γέννηση του Βαπτίσματος και τη φρικτή τράπεζα της Θείας Εύχαριστίας, εκείνοι που έχουν δεχθή τόσα πολλά και τόσο υπέροχα βοηθήματα τίποτε βέβαια το άξιοθαύμαστο δεν θα παρουσίαζαν.

Άς έρθουμε όμως στην περίπτωση της Παρθένου. Άφου τόσο σκληρή και δύσκολη είναι ή μέχρι τέλους αντίσταση στην άμαρτία, ώστε ο πρώτος άνθρωπος που υπήρξε στη γη να είναι και ο πρώτος που άρχισε την παρανομία και παρά τα τόσα όπλα που είχε για να αγωνισθή για το καλό και την αρετή δεν άντεξε στην προσβολή κι έπεσε άμέσως στην άμαρτία και εκείνοι, έξ άλλου, που ήρθαν μετά το λουτρό του Βαπτίσματος και τη χάρη -και έννοώ τους πιό έναρέτους από όλους, αυτούς που αφιερώθηκαν στην εύρεση του ύψιστου αγαθοῦ κι έγιναν κύριοι του έαυτοῦ τους- υπάρχουν κακά για τα όποια δεν είναι έντελῶς άνεύθυνοι και έχουν γι' αυτό ανάγκη από την συνεχή κάθαρση των Μυστηρίων, ποια γλώσσα μπορεί να ύμνήση όπως πρέπει και ποιός νοῦς να λάβη ιδέα του πόσο καθαρή από κάθε κακία διατήρησε την ψυχή της ή Παρθένος, πόσο καθαρὸς άνθρωπος -σαν να ήταν όλόκληρη μόνο εύγνωμοσύνη- υπήρξε, αφού αυτά που κανείς από τους ανθρώπους εκείνους που ήσαν από κάθε άποψη προετοιμασμένοι δεν μπόρεσε να τα έπιτύχη, αυτή τα έπραγματοποίησε έξ ολοκλήρου, χωρίς μάλιστα να χρειασθή βοήθεια από κανέναν;

Κι αυτό μολοντί δεν ήρθε στη ζωή οὔτε πριν από την κοινή άρρώστια της φύσεως οὔτε μετά τον κοινό ίατρό, αλλά στο μεσουράνημα του κακοῦ και βρέθηκε μέσα στον τόπο της καταδίκης, σε μιὰ φύση που έμαθε πάντοτε να νικιέται, σε σώμα που δουλεύει στο θάνατο, κατά την περίοδο που ὅλοι ὅσοι μπορούσαν να βοηθήσουν στην πραγματοποίηση της κακίας ήσαν υπερβολικά κοντά, ένῶ ὅλοι εκείνοι που γνώριζαν να συμπολεμοῦν άπουσίαζαν.

Γιατί είτε ίδοῦμε το γεγονός ότι **πριν από την κοινή συμφιλίωση, πριν να έρθη στη γη ὁ δημιουργὸς της εἰρήνης, αυτή ή ίδια διέλυσε μέσα της την έχθρα που υπήρχε στην ανθρώπινη φύση κατά του Θεοῦ και άνοιξε τον οὐρανὸ και προσείλκυσε τη χάρη και έλαβε τη δύναμη ν' αγωνισθή κατά της άμαρτίας, αυτό το θαῦμα ξεπερνάει ασφαλῶς κάθε ανθρώπινη κατανόηση** - γιατί πόσο υπέροχη πρέπει να είναι ή συνεισφορά της Παρθένου, αφού μπόρεσε ν' αποδειχθῆ ισάξια με εκείνη του μεγάλου Θύματος; - Εἴτε πάλι θεωρήσουμε το γεγονός ότι, μολοντί ή ανθρώπινη φύση ήταν έχθρική, τόσα πολλά μπόρεσε να πραγματοποιήσει ή πρόθεση της Παρθένου, και ένῶ ὁ φραγμὸς της έχθρας υπήρχε ακόμη, αυτή συνδέθηκε με τον Θεὸ και ὅτι το τεῖχος εκείνο που χώριζε όλόκληρη την οἰκουμένη από το Θεὸ δεν άντεξε στην προθυμία μιᾶς ψυχῆς, από αυτό τί υπάρχει πρωτοφανέστερο; Γιατί οὔτε βέβαια την έδημιούργησε ὁ Θεὸς επίτηδες την Παρθένο έτσι, ώστε να ζη άναγκαστικά με αυτόν τον πάναγνο τρόπο ζωῆς, οὔτε, ένῶ ή ίδια πρόσφερε ὅ,τι και οἱ άλλοι, την έτίμησε ὁ Θεὸς με μεγαλύτερα από τους άλλους βοηθήματα. Άλλά **ή Παρθένος νίκησε την πρωτάκουστη και θαυμαστή αυτή νίκη χρησιμοποιώντας μόνο τον έαυτό της και τα όπλα που έδωσε ὁ Θεὸς σε ὅλους τους ανθρώπους για τον άγῶνα της αρετῆς.**

8. Γιατί το να νομίση κανείς ὅτι ὁ Θεὸς δημιουργεί μέσα στα ήθη των ανθρώπων την αρετή όπως και τα άλλα δημιουργήματα, είναι πράγμα που αντίκειται πριν από ὅλα στην ίδια

τὴν φύσιν τῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία εἶναι προαιρετικὸ ἀγαθὸ καὶ ἔργον τῆς προσωπικῆς μας θελήσεως. Γιατὶ ἀκριβῶς σ' αὐτοὺς ποὺ τὸ «εἶναι» ἐγκείται στὸ γεγονός ὅτι εἶναι λογικὰ καὶ μὲ ἐλεύθερη θέληση ὄντα, τὸ «εἶναι» δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὑπάρχῃ στὴν καλὴ χρῆσιν τῆς λογικότητος καὶ τῆς αὐτόνομης θελήσεώς τους.

Οὔτε βέβαια εἶναι δυνατόν τὸ «εἶναι» νὰ καταστρέφῃ τὸ «εἶναι» οὔτε ἡ πρόοδος στὴν ἀρετὴ θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ μειώνῃ τὰ καλὰ ποὺ ἐκ φύσεως ἔχουμε, ἀφοῦ προορισμὸς τῆς εἶναι νὰ τὰ αὐξάνῃ. Γιατὶ θὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἄτοπο αὐξάνοντας τὴν ἀρετὴ νὰ μειώνουμε τὴν ἐλευθερία, νὰ καταστρέφουμε δηλαδὴ ἔτσι μὲ τὰ καλὰ ἔργα τὸν ἴδιον μας τὸν ἑαυτό, αὐτὸ ποὺ ἐκ φύσεως εἴμαστε. Ἀλλὰ ἡ υἰοθέτησις αὐτῶν τῶν σκέψεων εἶναι ἀρχὴ γιὰ χίλια δυὸ ἀτοπήματα. Γιατὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδεχθοῦμε τότε ἓνα ἀπὸ τὰ δυό: ἢ ὅτι κανεὶς δὲν ἔχει εὐθύνη γιὰ καμμιά ἀμαρτία του καὶ ὅτι, ἀντίστοιχα, οἱ ἀγαθοὶ δὲν κερδίζουν δίκαια τὰ βραβεῖα -ἀφοῦ δὲν ὁδηγοῦν οἱ ἴδιοι τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς οὔτε εἶναι κύριοι τῆς θελήσεώς τους- ἢ, ἂν δὲν τὸ παραδεχώμαστε αὐτό, πρέπει ἀσφαλῶς νὰ πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἄδικος ὁ Θεός, ἀφοῦ, διαχωρίζοντας τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλους στεφανώνει καὶ ἄλλους καταδικάζει στὶς ἔσχατες τῶν ποινῶν, χωρὶς οὔτε στὸ ἓνα οὔτε στὸ ἄλλο νὰ ἐνεργῇ λογικά. Θὰ ἦταν δὲ κατ' ἐξοχὴν μοχθηρό, ἐάν, ἐνῶ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ἀναδείξῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀρίστους καὶ τὸ χέρι του μπορεῖ νὰ μοιράσῃ τὰ ἀγαθὰ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο σὲ ὅλους, δὲν τὸ ἔκανε.

Πῶς θὰ ἦταν ἔτσι δυνατόν νὰ ἰσχύῃ ἀκόμη τὸ ὅτι ὁ Θεός δὲν «λαμβάνει πρόσωπον ἀνθρώπου» καὶ ὅτι «πάντας θέλει σωθῆναι» καὶ ὅτι ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὸ ἀγαθὸ ἐκεῖνο ποὺ προσφέρεται σὲ κοινωνία καὶ μετοχὴ τόσο περισσότερο ἀπὸ ὅλα -καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὰ ὑπόλοιπα- ὅσο περισσότερο «κενώθηκε» καὶ ὅσο περισσότερο εἶναι πλούσιον ἀγαθόν; Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον ἓνα συμπέρασμα καὶ ἓνας συλλογισμὸς. Γιατὶ εἶναι ἐντελῶς φανερό ὅτι ὁ Θεός ἐτίμησε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴ μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς δωρεὰς ἐκεῖνες ποὺ βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπον νὰ ζήσῃ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ. Ἄν ὅμως τιμήθηκαν ὅλοι μὲ τὴ μεγαλύτερη, εἶναι φανερό ὅτι ἔλαβαν ὅλοι τὴν ἴδια. Γιατὶ μεγαλύτερον ἀγαθόν, δηλαδὴ ἀγαθὸ ποὺ νὰ ὁδηγῇ κατὰ καλύτερον τρόπο πρὸς τὴν ἀρετὴ ἀπὸ τὴν κατὰ σάρκα ζωὴ καὶ πολιτεία τοῦ Σωτῆρα, ἀπὸ τὸ θάνατον, τὴν ἀνάστασιν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ προέρχονται ἀπὸ αὐτὰ -καὶ ποὺ ὀλόκληρη ἡ Οἰκουμένη μπορεῖ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἐξ ἴσου- εἶναι βέβαια καὶ ἀδύνατον νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς καὶ τὸ νὰ θεωρήσῃ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ κάτι τέτοιο, πρᾶγμα ἀπὸ τὰ πιὸ παράλογα. Ἐπομένως ἡ βοήθεια μὲ τὴν ὁποία ἐβοήθησε τὴ μητέρα Του δὲν εἶναι καθόλου μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνη τὴν ὁποία ἐχάρισε γενικὰ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

9. Ἔτσι ἡ Πανάμωμη μὲ τὰ νόμιμα χαρίσματα καὶ τὴν ἀξιοποίησίν τους ἡ ἴδια ἔπλεξε στὸν ἑαυτὸν τῆς αὐτὸ τὸ στεφάνιν. Γιατί, ἐνῶ ἡ βοήθεια ποὺ δέχθη ἀπὸ τὸ Θεὸ ἦταν ἡ ἴδια μὲ ἐκείνη ποὺ δέχθη ὅλοι, αὐτὴ τόσο πολὺ ξεπέρασε τοὺς ἄλλους μὲ ὅσα πρόσθεσε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς, ὥστε ὄχι μόνον νὰ νικήσῃ παντοῦ ὅπου ἐκεῖνοι νικήθηκαν, ἀλλὰ καὶ νὰ νικήσῃ τόσο λαμπρά, ὥστε ἡ νίκη τῆς νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ γιὰ τὴν προσωπικὴν τῆς δόξαν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ νὰ εἶναι σὰν μία νίκη ποὺ τὴν ἐπέτυχαν ὅλοι.

Γιατὶ δὲν ἀπέδειξε χειρότερον τὸ ἀνθρώπινον γένος ξεπερνώντας τὸ σὰν ἓνας ἀντίδικός του, ἀλλὰ τὸ ἐκόσμησε. Οὔτε τὸ ἔκαμε νὰ ντρέπεται σὰ νὰ νικήθηκε, ἀλλὰ τὸ φανέρωσε λαμπρότερον. Οὔτε μὲ τὸ νὰ γίνῃ ἡ ἴδια ἐξαιρετικὰ ὡραία ἀπεκάλυψε τὴν ἀσχήμια τῶν ὁμοφύλων τῆς, ἀλλὰ τοὺς χάρισε ὡραιότητα. Οὔτε πάλιν μὲ τὸ ὅτι ὑπερασπίσθη μὲ ἐπιτυχίαν τὴν ἀνθρώπινον φύσιν μέσα τῆς, μεταθέτοντας ἔτσι καθαρὰ τὴν αἰτία τῆς ἀμαρτίας στὸν κάθε ἄνθρωπον χωριστά, ἔκαμε βαρύτερες τὶς εὐθύνες γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀντίθετα, ἔχοντας ἡ ἴδια εὐδοκιμήσει μὲ πρωτοφανῆ τρόπο, κατήσχυεν καὶ νίκησεν τὴν ἀμαρτίαν, γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ κάθε κακία τοὺς κατησχυμένους καὶ νικημένους. Κι ἔτσι τὸ κάλλος, ποὺ δόθηκε στὴν ἀνθρώπινον φύσιν, δὲν τὸ διατήρησεν ἀνόθευτον ἀπὸ κάθε ξένο στοιχεῖον μόνον στὸν ἑαυτὸν τῆς, ἀλλὰ, ὅσο ἦταν δυνατόν, καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

10. Καὶ ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ ἐξετάσῃ, θὰ μποροῦσε νὰ βρῆ γιὰ ὅλα τοῦτα πολλές καὶ λαμπρὲς ἀποδείξεις. Πρὶν ἀπὸ ὅλα, **τίποτε δὲν ἐμπόδισε τὸν Θεὸ νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ σκηνώσῃ μέσα τῆς μόλις χρειάσθηκε. Γιατὶ δὲν θὰ μποροῦσε βέβαια νὰ κατέλθῃ, ἂν ἦταν οἰκοδομημένο ἀνάμεσά τους τὸ διαχωριστικὸ τεῖχος, πρᾶγμα ποῦ θὰ συνέβαινε, ἂν ὑπῆρχε μέσα τῆς κάτι συγγενικὸ πρὸς τὴν ἁμαρτία, γιατί, ὅπως λέγει ὁ Προφήτης, «Οἱ ἁμαρτίες σας διαχωρίζουν ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ σὲ μένα». Κι οὔτε βέβαια πρέπει νὰ νομίσουμε ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἀντιστεκόταν πρὸς τὴν κάθοδο τοῦ Θεοῦ τὸ τεῖχος καὶ ὅτι κατεβαίνοντας ὁ Θεὸς τὸ ἐγκρέμισε μὲ τὴ δυναμὴ Του. Γιατὶ τὸ μέσο μὲ τὸ ὁποῖο ἔκρινε καλὸ νὰ καταλύσῃ αὐτὸ τὸ φραγμὸ δὲν ὑπῆρχε, ἀφοῦ ὁ ἴδιος δὲν εἶχε ἀκόμη κατέλθῃ. Καὶ ἐννοῶ ἀσφαλῶς τὸ αἷμα καὶ τὸ πάθος, γιατί μὲ αὐτὸ μόνον τὸν τρόπο ἔπρεπε νὰ νικιέται ἡ ἁμαρτία, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ σὲ ἐκείνους ποὺ ζοῦσαν στὴν ἐποχὴ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου - καὶ στοὺς ὁποίους προεικονιζόταν ἡ χάρις- λέγει ἡ Γραφὴ ὅτι «χωρὶς νὰ χυθῆ αἷμα, δὲν μποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ ἄφεση ἁμαρτιῶν».**

Ἐξ ἄλλου ποιὸς δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν Παρθένο ἀποδεικνύουν πὼς ἦταν ἀμέτοχη στὴν παραμικρὴ ἁμαρτία; Γιατὶ ὁ ἴδιος ὁ Κριτής, ποῦ «δὲν κρίνει μὲ προσωποληψία», κρίνοντας καὶ τὴν κοινὴ μητέρα ὄλων τῶν ἀνθρώπων (τὴν Εὐὰ) καὶ τὴν Παρθένο, τὴν Εὐὰ, ποῦ ἁμάρτησε, ἐτιμώρησε ἐπιτρέποντας νὰ ζῆ μὲ λύπη, ἐνῶ τὴν Παρθένο ἀξίωσε νὰ χαίρῃ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ λύπη ἀρμόζει στοὺς ἁμαρτωλοὺς, αὐτοὶ στοὺς ὁποίους ἀρμόζει ἡ χαρὰ εἶναι φανερὸ ὅτι δὲν ἔχουν τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τὴν ἁμαρτία. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο πρὶν ἀπὸ τὴν Παρθένο σὲ κανέναν ἀπολύτως ἄλλον ἄνθρωπο μέσα στοὺς αἰῶνες δὲν ἀπηύθυνε ὁ Θεὸς τὸ «χαῖρε», ἀφοῦ ὅλοι ἦσαν ἀκόμη ὑπόδικοι καὶ μέτοχοί τῆς Παλαιᾶς, κακότητος κληρονομιάς.

Ἀλλὰ αὐτὸ γίνεται φανερὸ καὶ σ' ἐκείνους ποὺ ἐξετάζουν τὴν προετοιμασίαν τῆς Παρθένου γιὰ τὴ διακονία τοῦ μυστηρίου. Ὅταν Ἐκείνη ρώτησε γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ πραγματοποιήσθαι ἡ παράδοξι γέννησι καὶ τί ἀλλοίωσις ἔπρεπε νὰ ὑποστῆ ὥστε νὰ κυοφορήσῃ καὶ νὰ γεννήσῃ τὸ Θεό, ὁ Γαβριὴλ ἀπαντώντας μίλησε γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ τὴ δύναμι τοῦ Ὑψίστου καὶ ἄλλα σχετικὰ. **Πουθενὰ ὁμως στὴν χαρμόσυνη ἀγγελία τοῦ Ἀγγέλου δὲν ἔγινε λόγος γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ἐνοχὴ καὶ γιὰ ἄφεση ἁμαρτιῶν.** Ἐν τούτοις, αὐτὴ ἡ προετοιμασία θὰ χρειάζεσθαι ἀσφαλῶς πρὶν ἀπὸ ὁποιοσδήποτε τυχὸν ἄλλες. Γιατὶ, ἀφοῦ ὁ Ἡσαΐας, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ σταλῆ σὰν ἀπλὸς προάγγελος τοῦ ἀγνώστου ὡς τότε μυστηρίου (τῆς Σαρκώσεως), εἶχε ἀνάγκη καθάρσεως καὶ μάλιστα μὲ φωτιά, τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ζητήθηκε καμμιά καθάρσι ἀπὸ ἐκείνη ποῦ, ὅταν ἔφθασε ὁ καιρὸς, χρειάσθηκε νὰ διακονήσῃ στὴν πραγματοποιήσι τοῦ μυστηρίου -κι αὐτὸ ὄχι μόνον μὲ τὴ γλῶσσα, ἀλλὰ προσφέροντας καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅλη τὴν ὑπαρξὴ τῆς- δὲν φανερώνει αὐτὸ σαφέστατα ὅτι δὲν εἶχε τίποτε ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀποβάλλῃ; **Ἄν, ὁμως, ὑπάρχουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Παρθένοσ καθάρισθηκε ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι λέγοντας καθάρσι ἐννοοῦν τὴν προσθήκη χαρισμάτων,** ἀφοῦ οἱ ἴδιοι λένε ὅτι κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο καθαρίζονται καὶ οἱ Ἄγγελοι, στοὺς ὁποίους βέβαια δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ κακό.

Αὐτὴ δὲ ἀκριβῶς τὴν ἴδια μαρτυρία φαίνεται ὅτι ἤθελε νὰ δώσῃ ὁ Σωτῆρας γιὰ τὴ μητέρα Τοῦ μετὰ τὴ μυστηριώδη γέννησι ὅταν σὲ δημόσια συνάθροισι εἶπε ὅτι «μητέρα μου καὶ ἀδελφοί μου εἶναι ὅσοι ἀκοῦνε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐφαρμόζουν». Αὐτὰ τὰ εἶπε θέλοντας νὰ κοσμήσῃ ὄχι τόσο ἐκείνους, ὅσο τὴ μητέρα Του. Γιατὶ κοσμεῖται βέβαια ἡ μητέρα, ὅταν τονίζεται ὅτι ἐκεῖνα ποὺ κάνουν τοὺς ἀνθρώπους ἄξιους νὰ ὀνομάζωνται «μητέρα καὶ ἀδελφοί» Του εἶναι ἡ φροντίδα γιὰ τὴν τήρησι τοῦ θείου νόμου. Πράγματι, τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν Παρθένο δὲν τὴν τίμησε ἀπλῶς μὲ τὸ ὄνομα τῆς μητέρας οὔτε τὴν ἀποκάλεσε μόνον, ἀλλὰ τὴν εἶχε ἀληθινὰ μητέρα, φανερώνει καθαρὰ ὅτι αὐτὴ εἶχε ξεπεράσει κάθε κορυφὴ ἀγιότητος.

Γιατί, ἂν ἀναγνώριζε σὰν ἀκριβεῖς φύλακες τοῦ νόμου ὅσους τίμησε ἀπλῶς μὲ τὸ ὄνομα, δὲν ἔκαμε ἔτσι ὀλοφάνερο ὅτι σ' ἐκείνη, στὴν ὁποία ἔδωκε καὶ τὴν πραγματικότητα, σ' ἐκείνη δηλαδὴ ποὺ ὑπῆρξε ἀληθινὰ μητέρα Του, δὲν βρῆκε ποτὲ καὶ σὲ καμμιά περίπτωση κάτι ποὺ νὰ μὴν ἀρμόζῃ στὰ θελήματα καὶ τοὺς νόμους Του; Φανέρωσε ἀντίθετα ὅτι ἀναγνώρισε στὴν Παρθένο ἀρετὴ ποὺ τόσο ξεπερνάει κάθε ἀνθρώπινο μέτρο, ὅσο τὸ νὰ εἶναι κανεὶς πραγματικά κάτι, ἀπὸ τὸ νὰ ὀνομάζεται ἀπλῶς, ὅσο δηλαδὴ ἡ πραγματικότητα βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὰ ὀνόματα. Γιατί, ὅπως δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ γεννήσῃ τὸ Χριστὸ καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι Τὸν γέννησε οὔτε νὰ γίνῃ κατὰ τρόπο πραγματικώτερο μητέρα Του ἀπὸ ὅ,τι ἔγινε, ἀλλὰ ἔφθασε στὴ σχέση τῆς πρὸς αὐτὸν στὸ ἀκρότατο ὄριο γνησιότητος, ἔτσι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ φθάσῃ καὶ σὲ μεγαλύτερο μέτρο ἀρετῆς ἀπὸ ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖο ἔζησε ὅλη τὴ ζωὴ τῆς.

11. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς εἶναι σημεῖο φανερὸ ὅτι ἡ μακαρία Παρθένος ἦταν ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε κακία: τὸ ὅτι εἶχε εἰσέλθει στὸ ἀγιώτατο τμήμα τοῦ Ναοῦ, τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ποὺ ἦσαν ἄβατα καὶ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν Ἀρχιερέα, ἂν προηγουμένως δὲν εἶχε καθαρισθῆ ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, μὲ τὸν τρόπο βέβαια ποὺ ἦταν δυνατὸν νὰ καθαρίζωνται τότε οἱ ἁμαρτίες. **Γιατὶ μὲ τὸ ὅτι δὲν εἶχε ἀνάγκη γιὰ ἐξιλαστήριες θυσίες καὶ ἄλλους καθαρισμοὺς ἀπέδειξε ὅτι δὲν εἶχε τίποτε νὰ καθάρισῃ. Καὶ δὲν εἰσηλθε ἀπλῶς στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων με αὐτὸν τὸν τόσο παράδοξο τρόπο, ἀλλὰ καὶ κατοίκησε ἐκεῖ ἀπὸ βρέφος μέχρι τὴν νεανικὴ τῆς ἡλικία. Δὲν ὑπῆρξε ἔτσι ἀνάγκη γιὰ καθαρτήριες θυσίες οὔτε κατὰ τὴ γέννηση οὔτε κατὰ τὴν ἀνάπτυξή τῆς. Καὶ τὸ ἐκπληκτικὸ εἶναι ὅτι καὶ στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦσαν ἐκεῖνα τὰ χρόνια δὲν φαινόταν νὰ ἀντιβαίνῃ σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τὸ νὰ φρίττῃ δηλαδὴ καὶ νὰ τρέμῃ ὁ Ἀρχιερεὺς νὰ διασχίσῃ τὴν εἴσοδο, κι αὐτὸ μιὰ φορᾶ τὸ χρόνο καὶ χωρὶς νὰ ἔχη παραλείψει τὶς ἐξιλαστήριες θυσίες, ἢ δὲ Παρθένος νὰ χρησιμοποιοῖ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων σὰν κατοικία Τῆς καὶ νὰ τρώγῃ καὶ νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ περνᾷ ἐκεῖ ὀλόκληρὴ τὴ ζωὴ Τῆς.**

Συμμετεῖχε λοιπὸν ἡ Παρθένος στὰ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ κατὰ ἕναν τρόπο ἀνώτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀφοῦ τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν τροφή τῆς δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ τῆς τὰ προσφέρουν ἄνθρωποι, ἀλλὰ Ἄγγελος ἐτοίμαζε τὸ τραπέζι τῆς. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν τὸ πόσο ἦταν ἀνώτερη ἀπὸ κάθε ψόγο καὶ καθαρώτερη ἀπὸ τὸ νὰ χρειάζεται τὶς καθαρτήριες τελετὲς τοῦ νόμου, πρᾶγμα ποὺ ἦταν φανερὸ στὰ μάτια ὄχι μόνο Ἐκείνου ποὺ βλέπει τὰ κρυφά, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Τόσο ἡ ἀρετὴ τῆς ἦταν μεγάλη καὶ λαμπρὴ, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ μείνῃ κρυμμένη. Καὶ μολονότι ἡ ἡλικία τῆς καὶ τὸ γένος τῆς καὶ ἡ ζωὴ τῆς δὲν μποροῦσαν νὰ διακηρύξουν τὴν ἀρετὴ τῆς, καὶ μάλιστα σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν ἀκόμη τυφλοὶ καὶ βουτηγμένοι στὸ βαθὺ σκοτάδι -ἀφοῦ ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶχε ἀκόμη φανῆ- τίποτε δὲν ἐμπόδιζε τὸ φῶς ἐκεῖνο τῆς Παρθένου νὰ λάμψῃ καὶ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τῆς νὰ κάμῃ, ξεπερνώντας ὅλα τὰ ἐμπόδια, αἰσθητῆ στοὺς τυφλοὺς τὴν ἀκτίνα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ γῆ. Καὶ ἦταν φυσικὸ. Γιατὶ τί μποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ τόσο μεγάλο, ὥστε νὰ συγκαλύψῃ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωφροσύνης ἐκείνης, ἢ ὁποία κατὰ τὸν προφήτη «ἐκάλυψε καὶ αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς»; Γιατὶ ἐκείνη ποὺ ἦταν τόσο ἰσχυρότερη ἀπὸ ὅλη τὴν ἀνθρώπινη κακία, ὥστε με μιᾶς καὶ εὐκολώτατα νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ὀλόκληρη, πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ συγκαλυφθῇ ἀπὸ τὴν ἀχλὺ τῆς κακίας, ὅταν ἐμφανίσθηκε;

12. Γι' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι ποὺ εἶχαν διακρίνει στὴν Παρθένο τὰ πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ θαυμαστά πράγματα, τέτοια ποὺ κανεὶς ἄλλος ποτὲ δὲν εἶχε, τὴν τιμοῦσαν μὲ ὅ,τι καλύτερο εἶχαν, προσφέροντάς τῆς γιὰ κατοικία τὸν πιὸ ἱερὸ χῶρο ποὺ ὑπῆρχε. Ἔτσι τὸ χῶρο ἐκεῖνο ποὺ εἶχαν ξεχωρίσει καὶ εἶχαν ἀφιερῶσει σὰν δῶρο ὅλης τῆς γῆς ἀποκλειστικὰ στὸ Θεό, αὐτὸν ἔδωκαν σὰν κατοικία καὶ στὴν Παρθένο. Γιατὶ θεώρησαν ὅτι ὁ ἴδιος χῶρος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ναὸς τοῦ Θεοῦ καὶ κατοικία τῆς Παρθένου, γιατί ἔπρεπε μὲ τὰ ἴδια πράγματα νὰ λατρεύεται ὁ Θεὸς καὶ νὰ τιμᾶται ἡ Παρθένος ἢ μᾶλλον ἔπρεπε ὁ ἴδιος οἶκος ποὺ εἶχε μέσα του τὴν Παρθένο νὰ εἶναι καὶ ναὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ Θεὸς ποὺ τὴν ἐγνώριζε πολὺ καλύτερα, σὰν καρδιογνώστης ποὺ εἶναι, ὅπως ἐγνώριζε καὶ ὅσα ἦταν ἄξια ἢ Παρθένος νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτὸν -καὶ ὄχι μόνο τὰ ἐγνώριζε, ἀλλὰ εἶχε καὶ τὴν δύναμη νὰ τὰ δώσῃ- τὴν κοσμοῦσε μὲ κάθετι ποὺ ἦταν ἀληθινὰ ἄξιό Της. Ἔτσι, ἀφοῦ τὴν ἔβγαλε ἀπὸ τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα ἄβατα, τὴν ὁδήγησε σὲ ἄλλη σκηνὴ φτιαγμένη ὄχι ἀπὸ νεφέλη οὔτε ἀπὸ ἀγγελικὰ ἢ ἀρχαγγελικὰ φτερὰ οὔτε ἀπὸ ὀτιδήποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ κτιστὰ καὶ δουρικὰ πράγματα, ἀλλὰ ἐγινε Αὐτὸς ὁ ἴδιος γιὰ τὴν μακαρία σκηνή, αὐτὸς «ποὺ κατοικεῖ στὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτο». Κι ὅπως ἀνήγγειλε ὁ ἱερώτατος Γαβριήλ, τὴν «ἐπεσκίασεν ἡ Δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος». Γιατὶ ὁ Θεὸς μόνο τὸν ἑαυτοῦ βρῆκε ὅτι μποροῦσε νὰ γίνῃ σκηνὴ ἄξια σ' Ἐκεῖνη, ποὺ μόνη ἐγινε ἄξια γιὰ τὸν Θεὸ σκηνή.

13. Τὸ ὅτι πάλι κατοίκησε στὸν ἄβατο ἐκεῖνο χῶρο δὲν εἶναι κάτι ποὺ τιμᾷ τὴν Παρθένο, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνο τὸ χῶρο. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸ παλαιὸ Πάσχα τιμᾶται ἀπὸ τὴν προσθήκη τῆς σφαγῆς ἐκείνης ποὺ συμβόλιζε, καὶ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ἀπὸ τὸ πνευματικὸ βάπτισμα καὶ τὰ ὑπόλοιπα σύμβολα ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν πραγματικότητος. Γιατὶ, ἂν ἄλλα σύμβολα συμβόλιζαν καὶ ὁδηγοῦσαν σὲ ἄλλες πραγματικότητες, τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ὁδηγοῦσαν ἀσφαλῶς στὴν παναγία Παρθένο. Τὸ γεγονὸς πράγματι ὅτι ἡ εἴσοδος στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἐπιτρεπόταν μόνο στὸν Ἀρχιερέα κι αὐτὸ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο κι ἐνῶ εἶχε προηγουμένως καθαρισθῆ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ὑποδηλοῦσε τὴν μυστηριώδη κυοφορία τῆς Παρθένου, ποὺ ἔφερε μέσα της τὸν μόνον ἀναμάρτητο, Ἐκεῖνον ποὺ μὲ μιὰ μόνη ἱεουργία καὶ μιὰ φορὰ μέσα στοὺς αἰῶνες ἐξάλειψε ὅλη τὴν ἁμαρτία. **Καὶ τὸ ὅτι πάλι τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἦσαν ἄβατα σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πιὸ ἱερὸ ἀπὸ ὅλους, ἦταν σημεῖο ποὺ φανέρωνε πῶς ἡ μακαρία Παρθένο οὐδέποτε ἔφερε στὴν ψυχὴ της κάτι ποὺ νὰ μὴν ἦταν ἐξ ὀλοκλήρου ἅγιο.**

Ἦταν δὲ τόσο πολὺ σεβαστὸς ὁ ναὸς, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ δεχθῆ μέσα του Ἐκεῖνη, ἀφοῦ τίποτε ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ὑπῆρχαν μέσα του δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ τοῦ δώσῃ αὐτὴ τὴ μεγαλειώδη σεμνότητα. Τίποτε πράγματι ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἦταν τόσο πολύτιμο, ὥστε ἡ ἄξια του νὰ τὸν κἀνῃ ἀπρόσιτο στοὺς πολλούς. Ἀφοῦ τὸ μάννα ἦταν δυνατὸν καὶ στὰ χέρια τους νὰ τὸ κρατήσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ στὸ σπίτι τους νὰ τὸ πάρουν καὶ νὰ τραφοῦν μὲ αὐτό. Καὶ ἡ ράβδος τίποτε τὸ ἱερώτερο δὲν εἶχε ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ποὺ τὴν κρατοῦσαν καὶ γιὰ χάρι τῶν ὀποίων πέταξε βλαστοὺς με φύλλα. Τέλος κι ἀπὸ τὴν πλάκες, τὴν πολυτιμότερες ἀπ' ὅλες, αὐτὲς ποὺ περιεῖχαν τὸ νόμο, ὅλοι μποροῦσαν νὰ τὴν κρατήσουν στὰ χέρια. Τί λοιπὸν πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὅτι τιμοῦσε τόσο πολὺ ἐκεῖνον τὸ χῶρο, ἂν ὄχι οἱ προεικονίσεις τῆς Παναγίας, τὸ ὅτι δηλαδὴ ὅλα τὰ πράγματα ποὺ βρισκόνταν ἐκεῖ εἶχαν τὴν ἀναφορά τους καὶ ὁδηγοῦσαν σ' Ἐκεῖνη; Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο, ἐνῶ ἦταν ἀπροσπέλαστος σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἦταν βατὸς γι' αὐτήν. Καὶ μόλις φάνηκε ἡ Παρθένο, ἀμέσως κατήργησε τὸ νόμο ποὺ ἴσχυε ἀπὸ τὴν ἀρχή, πρᾶγμα ποὺ δείχνει ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ ναὸς δὲν ἐπέτρεπε τὴν εἴσοδο σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ τιμοῦσε ἐκεῖνη καὶ κρατοῦσε τὸν ἑαυτοῦ μόνον γι' αὐτήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἦταν τόσο πολὺ ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ δὲν δέχθηχε ποτὲ οὔτε τὸ παραμικρὸ στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης μικρότητος. Κι αὐτὸ ἐγινε γιὰ νὰ γνωρίσουμε ὅτι, ἂν ὁ χῶρος ποὺ εἰκόνιζε τὴν Παρθένο τόσο πολὺ ἀπεῖχε ἀπὸ ὅλους καὶ δὲν εἶχε, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι, τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν οἰκουμένη, τί πρέπει νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὴν ἴδιαν τὴν πραγματικότητος, ἀφοῦ βέβαια εἶναι δυνατὸν ἀπὸ τὸ μέτρο τῶν μικρότερων πραγμάτων νὰ γνωρίζουμε τὸ ὕψος καὶ τὴν ἄξια τῶν πιὸ μεγάλων;

14. Γιατὶ, ὅπως ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ σώματα μὲ τὴν ὕπαρξή τους ἐμφανίζουν καὶ διασφαλίζουν μέσα στὴ σκιά τὴν περιγραφή καὶ τὸ σχῆμα τῶν σωμάτων τὰ ὀποῖα περιγράφονται, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Παρθένο ἀποχωρίσθη ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα καὶ ἀφοῦ προῆλθε ἀπὸ τὴ γῆ δὲν εἶχε στὴ συνέχεια τίποτε νὰ πάρῃ ἀπὸ αὐτήν, ἀλλὰ κράτησε ἀπρόσβλητὴ τὴ βούλησή της ἀπὸ κάθε κακία, συμβολιζόταν σὰν μὲ κάποιον ἀσαφὲς καὶ ἀμυδρὸν σύμβολο ἀπὸ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Κι αὐτὸ εἶναι φυσικὸ ἐπακόλουθο καὶ συμβαδίζει καὶ μὲ τὴ λογικὴ τῶν πραγμάτων καὶ μὲ τὴ φυσικὴ τάξη.

Γιατί ήταν ανάγκη κάποιος άνθρωπος να αποδειχθή ανώτερος από κάθε άμαρτία χρησιμοποιώντας την προθυμία του λογισμού και τη δύναμη του ίδιου του έαυτού του, χωρίς να έχη λάβη το δώρο να είναι μητέρα του αναμάρτητου, πριν δηλαδή ακόμη αποκτήσει συγγένεια με Έκείνον. Κι αυτό για πολλούς λόγους. Πρώτα πρώτα έπειδή ήταν ανάγκη ή ανθρώπινη φύση να φανερωθή τέτοια που πλάσθηκε, για να προξενήση στον τεχνίτη την τιμή και την δόξα που του έπρεπε. Γιατί βέβαια ούτε στο γενάρχη ούτε στους απογόνους του ήταν δυνατόν να βρῆ κανείς άκέραιο τον άνθρωπο, αφού όλοι ήταν διεφθαρμένοι από την άμαρτία. Ο δεύτερος πάλι Άδάμ, με το να είναι και Θεός κατά φύση, δεν παρουσίασε τη δεύτερη φύση του, τη δική μας έτσι, ώστε να είναι μόνη της όρατή. Γιατί δεν είχε προς την άμαρτία τη σχέση που έπρεπε να έχη ο άνθρωπος σ' αυτή τη ζωή. Δεν διάλεξε, έχοντας ροπή και προς τα δυό, από το κακό το καλό ούτε έτρεξε προς το καλό, ενώ μπορούσε να γίνη κακός, άλλ' ούτε ήταν βέβαια ποτέ δυνατό Αύτος να άμαρτήση.

Έπρεπε λοιπόν να φανῆ εκείνος που, ενώ μπορούσε να άμαρτήση, δεν άμάρτησε καθόλου, φανερώνοντας έτσι πώς ήθελε ο Θεός να είναι ο άνθρωπος σ' αυτή τη ζωή. Γιατί διαφορετικά, αν δηλαδή ή φύση δεν εύρισκε στο πρόσωπο κανενός ανθρώπου τη μορφή για την όποια ο δημιουργός την είχε πλάσει, θα άποδεικνυόταν μάταιη ή έπιδειξίότης του Δημιουργού κι αυτό στο καλύτερο από τα έργα του. Έπειτα, πώς είναι λογικό να μην τηρηθή κάποτε στην πληρότητά του ο νόμος του Θεού, αλλά να ύπάρχη περίπτωση να νομοθετηῆ άσκοπα ο σοφός, χωρίς να πρόκειται να ύπάρξη κανένας που θα άκολουθήση όλους τους νόμους, και να διατάσση πράγματα στα όποια κανένας δεν πρόκειται να πειθαρχήση και να όμιλη χωρίς να βρίσκη κανέναν που να θέλη να τον άκούση, κι έτσι αυτός, που είναι σε όλα τα σημεία εύτυχής, έδω να μην είναι;

15. Έκείνο λοιπόν το όποιο ήταν από κάθε άποψη αναγκαίο να συμβῆ, το να ύπάρξη δηλαδή ένας κατά πάντα συνεπής έκτελεστής των θείων διαταγμάτων, ένας άνθρωπος καθαρός από κάθε άμαρτία, ποιός άλλος παρά ο άριστος μπορούσε να τον ένσαρκώση; Και άριστη ύπῆρξε κατά την κρίση του Θεού ή μακαρία Παρθένος, εκείνη την όποια διάλεξε ο ίδιος σαν ναό για τον έαυτό Του, προτιμώντας την από όλόκληρη την οίκουμένη. Αφού λοιπόν ήταν άπόλυτη ανάγκη να φανερώση κάποιος άνθρωπος με σαφήνεια την ανθρώπινη φύση τέτοια που είναι πράγματι και οι άλλοι όλοι ύστέρησαν στο να το έπιτύχουν, δεν άπόμεινε παρά να το κατορθώση ή Παρθένος. Όπως λοιπόν είπα πιο πάνω, ο Θεός έβαλε μέσα μας δύναμη να νικάμε την άμαρτία άγρυπνώντας και πολεμώντας, κι Αύτος θα μάς κοσμούσε, όταν θα είχαμε νικήσει, και με το να μάς καταστήση έντελώς άκίνητους στο κακό. Αύτα και τα δυό τα έφερε στην ανθρώπινη φύση μόνη ή Παρθένος. Το πρώτο με εκείνα που κατώρθωσε αυτή ή ίδια στον έαυτό της, το δεύτερο με Έκείνον του όποιου ύπῆρξε μητέρα.

Γιατί δια της Παρθένου απέδειξε ο άνθρωπος όλοφάνερα και στην πράξη τη δύναμη που ύπῆρχε μέσα του έναντίον της άμαρτίας. Η Παρθένος παρέμεινε πράγματι από την άρχή ως το τέλος της ζωής της άνέπαφη από κάθε κακία χάρις στην άγρυπνη προσοχή της, στη σταθερή θέλησή της και στη μεγαλειώδη σωφροσύνη της. Ένώ στον Χριστό, που γεννήθηκε από αυτή κατά τρόπο άνέκφραστο έλαβε ο άνθρωπος και το βραβείο. Ο Χριστός ήταν αναμάρτητος χωρίς να χρειασθῆ να άγωνισθῆ και να νικήση, ῆρθε στη ζωή στεφανωμένος σαν ήγεμόνας που παρουσιάζεται στους άντιπάλους του στολισμένος, πριν ακόμη άρχισῆ ή μάχη, με τα τρόπαια της νίκης. Δεν κράτησε άνέπαφη από κάθε κακό τη θέλησή του άγρυπνώντας, σαν να ύπῆρχε και περίπτωση να δεχθῆ την άμαρτία, αλλά ή θέλησή του ήταν από την άρχή έντελώς άμόλυντη και άνεπίδεκτη κάθε κακίας, όπως έλαβε από τον τάφο ζωντανό το σώμα του πέρα από κάθε φθορά. Έτσι, με την κατάσταση στην όποια βρισκόταν το γένος μας, συμβάδιζε και ή ποιότης των δώρων που μάς έδινε ο Θεός. Η μιά γέννησε την άλλη, το να γίνη δηλαδή ο άνθρωπος αναμάρτητος με τους άγώνες του έφερε το δώρο του να είναι έντελώς σταθερό μέσα του το άγαθό.

16. Ἔτσι τὴν πρώτη καθαρότητα ἔδωσε στὴ φύση μὲ τὴν πρόοδό της ἢ μητέρα. Καὶ ὁ Υἱὸς ἔδωσε τὴ δεύτερη καὶ καλύτερη. Κι αὐτὸ ἀρμύζει βέβαια νὰ συμβῆ σὲ μία μακάρια μητέρα, τὸ νὰ εὐοδοθῆ δηλαδὴ κάθετι ποὺ ἀφορᾷ τὸν υἱὸ της, νὰ νικηθῆ ἢ ἴδια ἀπὸ τὴν ἀρετὴ τοῦ παιδιοῦ της καὶ νὰ κατορθώσῃ δι' αὐτοῦ μεγαλύτερα κατορθώματα καὶ νὰ δοξασθῆ περισσότερο χάρις σ' αὐτὸν παρὰ χάρις στὸν ἑαυτὸ της. Φανέρωσε ἔτσι σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, σὰν στὸν παράδεισον, καθαρὸ κι ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον, τέτοιον ποὺ πλάσθηκε στὴν ἀρχὴ καὶ τέτοιον ποὺ ἔπρεπε νὰ μείνῃ καὶ τέτοιον ποὺ θὰ ἦταν στὴ συνέχεια, ἂν ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν εὐγένειά του.

Γιατί, ἀφοῦ ἔπρεπε ἡ ἀνθρώπινη φύση νὰ συναντηθῆ μὲ τὴ θεία καὶ νὰ ἐνωθῆ μαζί της τόσο στενά, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ καὶ στίς δυὸ ἡ ἴδια ὑπόσταση, ἦταν προηγουμένως ἀνάγκη νὰ φανερωθῆ ἡ κάθε μιὰ ἀμιγῆς. Καὶ ὁ Θεὸς βέβαια φανερώθηκε ὅπως ἦταν δυνατὸν σ' αὐτὸν νὰ φανερωθῆ, ἐνῶ τὸν ἄνθρωπον τὸν φανέρωσε μόνῃ ἡ Παρθένος. Κι ἔτσι ὁ Ἰησοῦς, ποὺ ἦταν Θεὸς καὶ ἔγινε καὶ ἄνθρωπος, παρουσιάσθηκε ἀφοῦ προηγουμένως φανερώθηκε χωριστὰ ἡ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ τοῦ φύσει. Ὅπως ἀκριβῶς, ἀφοῦ πρῶτα ἔπλασε ὁ Θεὸς τὸ νοητὸν κόσμον, στὴ συνέχεια ἐδημιούργησε τὸν αἰσθητὸν καὶ σὲ τρίτῃ φάσῃ ἔκτισε αὐτὸν ποὺ ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ, τὸν ἄνθρωπον, ἔτσι ὁ μὲν Θεὸς ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐμφανίσθηκε μόνις στὸ τέλος τῶν αἰώνων, στίς ἔσχατες δὲ αὐτῆς ἡμέρας παρουσιάσθηκε ὁ Θεάνθρωπος. Καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι, ἂν ὁ Θεὸς στὸ τέλος μόνις τῶν αἰώνων ἐνώθηκε μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση κι ὄχι ἀπὸ παλαιότερα, συνέβη αὐτό, γιατί δὲν εἶχε ὡς τότε ἀκόμη ὑπάρξει ἡ ἀνθρώπινη φύση κατὰ τρόπο ἀληθινὸν, ἀλλὰ γιὰ πρώτη φορᾷ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἐμφανίσθηκε.

17. Ἔτσι ἡ Πανάμωμη δὲν ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν βρῆκε συντετριμμένον· οὔτε πάλι μᾶς ἔδωσε τὴ φύση, ἀλλὰ τὴ συνετήρησε· οὔτε μας ἔπλασε αὐτὴ, ἀλλὰ πρόσφερε ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα ἀναπλασθήκαμε. Ἔγινε ἔτσι βοηθὸς τοῦ πλάστη, τὸ ἄγαλμα συνεργάσθηκε μὲ τὸν τεχνίτην. Αὐτὴ ξανάδωκε στὸ ἄγαλμα ὅ,τι εἶχε προηγουμένως κι ἐκεῖνος πρόσθεσε αὐτὸ ποὺ δὲν εἶχε. Καὶ δὲν θὰ πρόσθετε βέβαια ἐκεῖνος αὐτὸ ποὺ ἔλειπε, ἂν δὲν εὑρίσκε αὐτὸ ποὺ ὑπῆρχε, πάνω στὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ τὸ δεύτερον.

Στὸν Ἀδὰμ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα τοῦ Παραδείσου μόνῃ βοηθὸς ἦταν ἡ Εὐα. Καὶ τὸ Θεό, γιὰ νὰ φανερώσῃ τὴ χρηστότητά Του, μόνῃ ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα τὸν ἐβοήθησε ἡ Παρθένος. Γιατὶ τίποτε ἄλλο δὲν μετεῖχε στὴ φύση τοῦ Ἀδὰμ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Εὐα, καὶ τίποτε ἐπομένως δὲν μποροῦσε νὰ λάβῃ μέρος στίς πράξεις του. Ἀλλὰ καὶ καμμιά ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες ὑπάρξεις δὲν συμμετεῖχε τόσο στὴ χρηστότητα τοῦ Θεοῦ, ὅσο ἡ Παρθένος· ἔτσι κανεὶς ἄλλος δὲν μποροῦσε νὰ τὸν βοηθήσῃ. Γιατὶ βέβαια καὶ ὁ καλύτερος τεχνίτης φθάνει στὸ σκοπὸν του καὶ γίνεται φανερός, ὅτι εἶναι ἄριστος, ἂν βρῆ τὸ κατάλληλον ὄργανον ποὺ τὸν ἐξυπηρετεῖ στὴν πραγματοποίησιν τῆς τέχνης του. Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν βρῆκε ἀπλῶς ἓνα ὄργανον, ποὺ ταίριαζε κατὰ πάντα στὸ σκοπὸν του, ἀλλὰ ἓνα ἰκανώτατον συνεργάτην, τὴν μακαρίαν Παρθένον, κι ἔτσι φανέρωσε τὸν ἑαυτὸν. Καὶ ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸν παρέμενε, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀθέατος, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε κανεὶς γιὰ νὰ τὸν φανερώσῃ. Μόνις ὅμως ὑπῆρξε ἡ Παρθένος, ἔγινε καὶ αὐτὸς ἐντελῶς φανερός. Γιατί, ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ ὅλα τὰ σώματα μόνον διὰ μέσου του ἀέρος βλέπουμε καθαρὰ τὸν ἥλιον -ἐπειδὴ ὁ ἀέρας δὲν βάζει μαζί μὲ τὸ φῶς τίποτε τὸ δικὸν του μπροστὰ στὰ μάτια μας- κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ ἐκεῖνη τίποτε ἄλλο δὲν εἶχε ἐκτὸς ἀπὸ καθαρότητα καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἦταν κατ' ἐξοχὴν συγγενικὸν πρὸς τὸ πρῶτον φῶς.

18. Γι' αὐτὸ πανηγυρίζοντας μὲ εὐφροσύνην ἀπέραντην φθάνουμε λαμπροὶ καὶ μὲ τρόπο λαμπρὸν σ' αὐτὴ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὅλα αὐτὰ ἔλαβαν τὴν ἀρχὴν τους. **Στὴν ἡμέραν ποὺ γεννήθηκε ὄχι ἀπλῶς ἡ Παρθένος, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ οἰκουμένη ὁλόκληρη, ποὺ πρώτη καὶ μόνῃ εἶδε τὸν ἀληθινὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπήγασε γιὰ ὅλους ἡ δυνατότης νὰ γίνουν ἐπίσης ἀληθινοὶ ἄνθρωποι.** Σήμερα ἡ γῆ ἔδωκε καθαρὰ τὸν καρπὸν της, ἐνῶ ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸν ἔδινε καρποὺς γεμάτους ἀπὸ ἀγκάθια καὶ τριβόλια, ἀπὸ τὴν συγκομιδὴν αὐτὴν ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Σήμερα ὁ οὐρανὸς κατάλαβε πῶς δὲν οἰκοδομήθηκε ἄσκοπα, ἀφοῦ αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖον δημιουργήθηκε φανερώθηκε, ἀφοῦ ὁ ἥλιος εἶδε ἐκεῖνο, πού, γιὰ νὰ τὸ βλέπη, ἔλαβε τὸ φῶς. Σήμερα ὀλόκληρη ἡ κτίση ἔνοιωσε τὸν ἑαυτὸ της καλύτερο καὶ λαμπρότερο, ἀφοῦ ἔλαμψε τὸ κοινὸ στολίδι τοῦ σύμπαντος. Σήμερα «ὄλοι οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἔψαλαν μὲ φωνὴ κραταιῆ ὕμνους καὶ ἐγκώμια στὸν Κύριό τους», τόσο περισσότερο ἀπὸ τότε πού στόλιζε τὸν οὐρανὸ μὲ τὸ στεφάνι τῶν ἀστέρων, ὅσο Αὐτὴ πού ἀνατέλλει σήμερα εἶναι ὑψηλότερη, καὶ λαμπρότερη ἀπὸ κάθε ἀστὴρ καὶ γιὰ ὀλόκληρο τὸν κόσμον ὠφελιμώτερη. Σήμερα ἡ τυφλωμένη φύση τῶν ἀνθρώπων ἔλαβε διεισδυτικὸ ὀφθαλμὸ, τὴν Παρθένο, διὰ τοῦ ὁποῖου ἔφθασε νὰ ἰδῇ τὰ μεγαλεῖα αὐτῆς ἐδῶ τῆς ἡμέρας. Γιατί, ὅπως ἀργότερα τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸ, ἔτσι ὅταν συνάντησε ὁ Θεὸς τὴν ἀνθρώπινη φύση νὰ περιπλανιέται σκοντάφτοντας τὴν ἐλέησε καὶ τῆς ἔδωσε τὸν ἀξιοθαύμαστο αὐτὸ ὀφθαλμὸ. Καὶ εἶδε ὁ ἄνθρωπος αὐτὰ πού «διὰ μέσου πολλῶν προφητῶν καὶ βασιλέων ἐπεθύμησε νὰ ἰδῇ ἀπὸ μακριά, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε». Γιατί, ὅπως μέσα σ' ἓνα σῶμα ὑπάρχουν πολλὰ μέρη καὶ μέλη, κανένα ὅμως ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μάτι δὲν ἔχει δημιουργηθῆ γιὰ νὰ βλέπη τὸν ἥλιο, ἔτσι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού ὑπῆρξαν ποτὲ μόνο στὴν Παρθένο δόθηκε ἀπόλυτα τὸ ἀληθινὸ Φῶς καὶ διὰ μέσου αὐτῆς δόθηκε σὲ ὅλους.

Μιὰ ἀκατάπαυστη λοιπὸν ὕμνωδία προσφέρεται σ' Αὐτὴ καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ κτίσεις. Μὲ μιὰ φωνὴ ὅλες οἱ γλῶσσες ψάλλουν τὰ δικά της μεγαλεῖα κι εἶναι ἀσίγητοι ὕμνωδοὶ τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ ὄλοι οἱ ἄνθρωποι κι ὄλοι οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων. Καταθέτουμε λοιπὸν καὶ ἐμεῖς, ψάλλοντας, στὴν κοινὴ εἰσφορά αὐτὰ πού μπορέσαμε: λιγώτερα δυστυχῶς καὶ ἀπὸ αὐτὰ πού ὀφείλαμε καὶ ἔπρεπε νὰ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ προσφέρουμε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ πού προθυμοποιηθήκαμε. Τόσα πολλὰ εἶναι αὐτὰ πού ὀφείλουμε. Ἀλλὰ σ' Ἐσένα καὶ στὴ δική σου φιλανθρωπία ἀνήκει, Πολυύμνητη, νὰ μὴ σταθμίσης τὴ χάρη πού θὰ μᾶς δώσης σὲ τίποτε δικό μας, ἀλλὰ στὴ δική σου μεγαλοπρέπεια. Κι ὅπως Ἐσύ, ἀφοῦ ἐξαιρέθηκες ἀπὸ τὸ κοινὸ γένος κι ἔγινες δῶρο στὸ Θεό, ἐκόσμησες ἔπειτα ὅλους τοὺς ὑπόλοιπους ἀνθρώπους, ἔτσι καὶ σ' ἐμᾶς, ἀντὶ γι' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς λόγους πού σοῦ προσφέρουμε, ἀγίασε τὸ θησαυροφυλάκιο τῶν λόγων, τὴν καρδιά μας, κι ἀνάδειξε τὴ χώρα τῆς ψυχῆς ἄγωνα γιὰ κάθε κακό με τὴ χάρη καὶ τὴ φιλανθρωπία τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὸν ὁποῖον ἀρμόζει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνηση μαζὶ μὲ τὸν ἄναρχό Του Πατέρα καὶ τὸ Πανάγιο καὶ ἀγαθὸ καὶ ζωοποιὸ Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Το παρόν (εκτυπώσιμο): <https://www.imdle0.gr/diaf/2024/ag.Nik-Kavasilas-gen-Theotokou.pdf>